

ГАЗЕТА
ВETERANІВ ВІЙНИ

З нами Правда, з нами Справедливість, з нами Чесність і Честь

Третій Тост

2022 рік • ЧЕРВЕНЬ • № 11-12 (707–708)

ДОХОДИ ІНВАЛІДІВ ВІЙНИ ПІДВИЩИЛИСЬ

В Україні набув чинності закон, завдяки якому вдалося значно підвищити доходи деяких громадян похилого віку. Тепер у військовослужбовців, які отримали інвалідність внаслідок війни, мінімальна пенсія становитиме майже 4400 гривень.

ТАКІ ЗМІНИ до пенсійних виплат частини українців вніс Закон України № 2040-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення пенсійного законодавства», який набув чинності наприкінці квітня 2022 року. Про деталі нового пенсійного закону розповіло видання napensii.

До ухвалення цього закону існували інші норми мінімальних пенсій інвалідам війни. Вони були прив'язані до прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, і були, зокрема, такими:

- для I групи – 120%;
- для II групи – 110%;
- для III групи – 105% прожиткового мінімуму.

Тепер, відповідно до нового закону, пенсії інвалідів-військовослужбовців відкріпили від прожиткового мінімуму й призначили фіксовані суми виплат. З травня цього року вони стали такими:

- для I групи – 5025 гривень;

Любов МАРЧЕНКО.

ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

10 червня Кабінет Міністрів України затвердив розроблений Мінветеранів Порядок проведення комплексного огляду системи соціального захисту ветеранів війни та членів їхніх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) захисників і захисниць України.

ДОКУМЕНТ розроблено на виконання внесених за ініціативою Мінветеранів змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», що був ухвалений Верховною Радою 24 березня.

Затвердженням Порядком передбачено, що комплексний огляд системи соціального захисту проводитиметься Мінветеранів раз на три роки з метою актуалізації норм законодавства і відповідних нормативно-правових актів щодо статусів, механізмів соціальної підтримки й державних гарантій відповідно до реалій сьогодення.

Крім того, такий огляд дасть змогу оцінити стан і готовність органів державної влади, підприємств, установ та організацій до виконання функціональних завдань, їхню спроможність ефективно реагувати на поточні й прогнозовані проблеми соціального захисту ветеранів, членів їхніх сімей та родин загиблих захисників.

«Зі здобуттям перемоги нашою країною ми ввійдемо у зовсім іншу Україну – оновлену, сучасну і цифрову. Наразі фахівці Мінветеранів

разом з Урядом, профільними міністерствами та відомствами в умовах воєнного стану активно працюють над створенням підвалин для періоду після перемоги. Дуже важливо якнайшвидше приступити до проведення комплексного огляду, щоб на основі його висновків напрацювати зміни до чинного законодавства для надання актуальних механізмів підтримки нашим захисникам і членам їхніх родин. Зокрема, й для ветеранського розвитку. Щоб і бійці наших сьогоднішніх добровольчих формувань, і воїни Збройних Сил України могли належним чином розвиватись у мирному житті, в тому числі розвивати ветеранський бізнес», – наголосила міністр у справах ветеранів України Юлія Лапунтіна.

Так, для здійснення комплексного огляду системи соціального захисту Мінветеранів буде створено робочу групу. Крім Мінветеранів, до неї входить представники Міноборони, Мінфіну, Мінекономіки, Мінсоцполітики, МОН, МОЗ, МВС та інших силових структур і відомств. Загальне керівництво комплексним оглядом здійснюватиме міністр у справах ветеранів.

Актуальне інтерв'ю міністра у справах ветеранів Юлії Лапунтіної читайте на 2-й стор.

ЗАВЖДИ ГОТОВИЙ БУТИ В СТРОЮ

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ Володимир Зеленський нагородив орденом Богдана Хмельницького I ступеня полковника Збройних Сил України Юрія Белякова.

Відповідний Указ №334/2022 опубліковано на сайті глави держави 14 травня. «За особисту мужність і самовіддані дії, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі постановляю нагородити орденом Богдана Хмельницького I ступеня Юрія Белякова – полковника», – йдеться в документі. Ю. Беляков став повним кавалером ордена Богдана Хмельницького.

Юрій Володимирович Беляков народився у місті Самбір Львівської області. Він – заступник начальника управління муніципальної варти департаменту міської інфраструктури Ужгородської міської ради, ветеран війни в Афганістані, в 1998–2006 роках очолював Ужгородське міське товариство ветеранів війни в Афганістані, інвалід війни. Був військовим комісаром Одеського обласного військового комісаріату. Наразі очолює одну з бригад ЗСУ, – повідомили у Telegram-каналі Ужгородської міської ради.

Про нашого бойового побратима читайте на 4-й стор.

ЧОТИРИ ДНІ БЕЗ БОЇВ

Хресний хід у Маріуполь: як це було

«Українська Православна Церква пропонує організувати молитовну ходу до Маріуполя» – такі слова Блаженнішого Митрополита Онуфрія розмістив офіційний сайт УПЦ 22 квітня 2022 року. Інформації про те, що сталося далі, в офіційних повідомленнях немає.

2 травня на Facebook-сторінці протоієрея Сергія Ющика, настоятеля «афганського» храму в Києві, з'явився такий допис: «22-29 квітня поїздка на південний схід України... 24-29 квітня – перебування на «нулях» і «мінусах»: Мангуш, Маріуполь, Сартана, Талаківка, Широке, Безіменне... Пасхальне богослужіння в Будинку культури Запоріжжя, який облаштований для прийому біженців... Світлий тиждень у «фільтраційному» таборі донецька... Ночі Світлого тижня під звуки клятх російських бомбардувальників і вибухів бомб над «Азовсталлю» в інтервалі 15 хвилин... Дні Світлого тижня в постійній напрузі очікувань, що з секунди на секунду з'явиться можливість евакуювати цивільних людей... Напевно, що треба ще дні для осмислення та досягнення побаченого, почутого, відчутого...»

Закінчення на 7-й стор.)

100 ДНІВ ВІЙНИ – У СВІТІ ЗМІНИЛОСЯ ВСЕ

ТЕ, ПРО ЩО йдеться в заголовку – це не художній образ. Насправді у світі змінилося все: геополітика, дипломатія, військова справа, суспільство... За 100 днів – з 4-ї ранку 24 лютого – Україна змінилася кардинально, вона вистояла і не розсипалась, провалила російські плани, довела усьому цивілізованому світові, що ми – воїстину дозріла нація, згуртована і мужня, з сильною волею до супротиву й перемоги, а не якесь там «failed state», неспроможна держава, як нас дехто називав і представляв.

100 днів неймовірного опору України пробурили західні спільноти, відкрили їм очі, зокрема ЄС і НАТО, на те, чим є насправді росія та її розхвалена «друга армія», допомогли нарешті отримати впевненість у собі і в тому, що РФ потрібно не вмовляти, а жорстко ставити на місце.

100 днів війни... Спробуємо проаналізувати, яким світ був і яким став за ці три з половиною місяці – в геополітичному, дипломатичному, військовому, санкційно-обмежувальному і суспільному планах.

Читайте на 3-й стор.

ВРОГИ «ВОЮВАЛИ» ІЗ ЗАГИБЛИМИ ГЕРОЯМИ

Поблизу Чернігова окупанти «воювали» з мертвими бійцями – зруйнували могили і стріляли по українських прапорах на Алеї Героїв.

У ЯРЦЕВОМУ Чернігівської області на Алеї Героїв російськими агресорами зруйновано могили наших військових, які загинули в боротьбі за територіальну цілісність України на Донбасі з 2014 року. Також окупанти прострелили державний прапор.

Такий акт вандалізму шокував місцевих жителів і батьків загиблих. Про це повідомляє східноєвропейське бюро Report.

На місці, де росіяни вчинили акт вандалізму, побував нардеп від «Слуги народу» від Чернігівської області Олег Семінський.

«На кладовищі в Ярцевому можна побачити, скільки звірств і безчестия було скоєно російськими військовими. Там є могили загиблих учасників АТО, наших солдатів, які воювали з 2014 року і загинули. По прапорах стріляли з автоматів. Вони також зруйнували храм, який батьки побудували на свої гроші», – каже депутат. Він уточнив, що храм, до речі, перебуває у підпорядкуванні Московського патріархату. Також

окупанти зруйнували могили солдатів, які воювали в Афганістані.

«Це ті, хто свого часу бився з ними пліч-о-пліч в Радянській Армії. Вони знищили ці могили з таким же звірством і дикістю. Однак в Афганістані ми воювали всі разом – росіяни, азербайджанці, українці, білоруси. А тепер подивіться, що вони накоїли. Я не можу зрозуміти Путіна. Як можна слов'ян, тобто росіян, налаштувати проти українців? Я не знаю, якими словами цього можна було досягти», – заявив Олег Семінський.

За словами місцевих жителів, російські солдати хотіли, щоб всі зустрічали їх, нібито ті прийшли з миром. Але ніхто на це не погодився.

Віолета ОРЛОВА.

Офіційно

Прем'єр-міністру України
Д. А. Шмигалю

ШАНОВНИЙ ДЕНИСЕ АНАТОЛІЙОВИЧ!

Враховуючи тимчасові складнощі внаслідок дефіциту автомобільного палива, який призвів до великих черг на АЗС, ігнорування паливними компаніями статей Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», Українська Спілка ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) звертається до Вас з проханням дати доручення відповідним державним структурам щодо жорсткого контролю за дотриманням вимог чинного законодавства України стосовно пріоритетного обслуговування осіб з інвалідністю внаслідок війни (пункт 26 статті 13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»).

Крім того, у зв'язку із суттєвими стрибками цін на пальне просимо Вас доручити переглянути у бік підвищення розмір грошової компенсації на бензин, ремонт і технічне обслуговування автомобілів, який визначений для осіб з інвалідністю внаслідок війни пунктом 2 постанови Кабінету Міністрів України від 14.02.2007 № 228.

З повагою

С. ЧЕРВОНОПИСЬКИЙ,
голова УСВА.

Людина і час

Юрій Беляков – військовий за покликанням. Втрапив руку на війні в Афганістані. Доброволець у російсько-українській війні, комбриг. Виходив на передок зі своїми бійцями. Він розповів не тільки про бойовий досвід, а і про свій політичний шлях. Розмова відбулася до початку повномасштабної війни Росії проти України.

– Я НАРОДИВСЯ у сім'ї військовий. Дід теж був військовим. Але батько не хотів, щоб я повторив його шлях. Він казав, що це постійна зміна місць, завжди нові люди – навіщо це мені треба? Але якось я прочитав книгу «Щасливий день суворовця Криничного» і після цього мене переконало. Вирішив вступати до Київського суворовського училища – і вступив без татової допомоги. А коли прийшов у першу відпустку, він сказав мені, що, мовляв, Юро, ти для родини тепер втрачений – ти військовий. Але запам'ятай одне: ти можеш спати на панцирному ліжку, їсти картоплю на одній воді, але, виходячи з дому, маєш бути поголений, у поправованому одязі та спокійно дивитися людям в очі.

– Виконуєте ці настанови?

– Так, я все життя жив на зарплату, де б не працював. Тому нема чого соромитися. Свою роботу завжди виконував спокійно. Гроші нікому не даю, ні в кого не беру. І відповідаю на будь-які запитання.

– Коли ви побачили війну, зрозуміли, що це ваше? Бо одна річ вчитися на військового, інша – воювати.

– Я зрозумів це ще в суворовському. А це 9–10 клас школи. У штабі я себе ніколи не бачив. І до Афганістану потрапив через те, що відмовився після випуску служити в училищі. Мені запропонували бути командиром взводу курсантів – це капітанська посада, а я був тоді ще лейтенантом. Проте я не захотів лишитися в тепличних умовах. І мені сказали, що в такому разі їдеш в Афганістан. Там перше бойове зіткнення було з моєї ініціативи. Тобто коли засідку робиш ти. А от третє – в засідку потрапили ми. Але я відчував, що війна – це моє. Нас готували як професійних убивць. Нормальний офіцер – це і є професійний убивця.

А поранення – ознаки моєї роботи. І, Слава Богу, що я втратив руку, а не дістав кулю в лоба (сміється). Проте зовсім інші відчуття, коли ранять твого бійця – це дуже чіпляє за душу. Собі себе жому вибачити, бо я сам на це пішов. А от, коли це стосується того, хто поряд з тобою – це важко.

– Думаю, для нормального командира нема нічого болючішого, ніж втрати солдат.

– Це так болісно, що не передати. Саме в Афганістані усім офіцерам прищепили одне правило: у кого в підрозділі загинув боець, той веде його додому. І дивиться там в очі дітям, жінці, батькам. Це робиться для того, щоб він зрозумів, що на першому плані в командира має бути збереження людей. І тому, коли я поїхав на схід, завів таке саме правило і у себе. Моя бригада була мобілізована, люди трохи на «розслабоні». Дуже багато було таких, хто насамперед прикривав свою задницю. І тоді на одному прикладі я показав іншим, що на них може чекати, якщо не думати про бійців, – відправив командира роти ховати двох загиблих. Повернувся він психічно спустошеним.

– Як ви сприйняли агресію з боку росії? Можливо, очікувано?

– За кілька місяців до початку подій один мій товариш, аналітик, казав мені про те, що може бути війна. І я дуже скептично до цього поставився. Для мене це було дико. Навіщо? Але коли почалися події в Криму, ще більш диким було те, що ми його фактично віддали. Я, як військовий, цього не розумію. У нас там були війська і бази, була можливість цього не допустити. Вважаю, що ті, хто причетний до цього – зрадники держави.

– Що ви робили на той момент, чим займалися? Як потрапили на війну?

– Я був заступником міського

– Якою була ця війна для вас порівняно з Афганістаном?

– Різниця кардинальна. Там чужа земля, тут ми виборюємо свою.

– І там ви наступали, а тут вже вели оборону.

– А мені ніхто не сказав, що це була оборона (сміється).

– Тобто ви теж вели «повзучий наступ»? Нерідко чула про таке від командирів.

– Так, хоча на Станиці Луганській я не міг цього собі дозволити, бо там ми стояли вздовж Сіверського Донця. У бригади тоді не було своїх підрозділів, у мене в підпорядкуванні було 2 батальйони з іншої бригади. І оскільки я не їхній командир, у них спочатку десь і таке ставлення було. Нам

Була мета потроху відвоювати Зайцеве, там, де це можливо. Але мені не дали цього зробити – послали на атестацію і поставили військовим комісаром Одеської області. Це була пропозиція, від якої я не міг відмовитися, бо мене, як інваліда, могли списати з армії в секунду. Хоча казав їм, що я польовий гравець і більше користі для держави від мене буде там. Але Муженко знайшов одну відмовку: «Досить з тебе поранень, бо ти своєю смертю не помреш!» (сміється).

– Як ставитесь до Муженка?

– Я його знаю як людину, як воєначальника. Він неодноразово був у мене в бригаді, і якби його за «хвіст» не відтягував, він би дивився на позиції бригади з

ЗАВЖДИ ГОТОВИЙ БУТИ В СТРОЮ

– А вам самому не доводилося возити загиблого родині?

– Ні, але я хоронив друзів, яких привезли з Афганістану, ще до того, як туди потрапив. Після першого похорону, коли привезли труну із Сашою Баб'яком, із яким ми дружили в училищі, а я був у роті почесного караулу і ми його ховали. Відтоді не перенешу похорони.

– Скільки ви прослужили?

– Пів року до поранення. Хоча перше було легке у руку, як попередження, друге – роздробило кістку в нозі, але «списали» мене вже після третього, коли відірвало руку.

Проте я не уявляв себе без армії, і тоді завдяки одному генерал-полковнику мене залишили служити у військоматі. Через це з 1983 року я живу в Ужгороді, прослужив до 1991-го. Але коли пішов розвал Союзу, я зрозумів, що армію теж повністю розвалить, і не хотів, щоб це відбувалося моїми руками, тому пішов. А потім тривалий час не міг «знайти себе».

– Депресія була?

– Депресняк був страшний, бо я ж був потрібною людиною – всім допомагав. Дуже було багато обцянок, що як звільнюся, мене одразу візьмуть на роботу. Проте коли дійшло до справи – усі кудись поділись. Я пів року з хати не виходив. Але у мене була дитина, тоді ще одна, сім'я. Треба було щось робити. І я почав їздити до Польщі, Словаччини, Угорщини і так далі. Купляв тут, там продавав – спекулював, коротше. А у 1996 році очолив Ужгородське міське товариство ветеранів Афганістану. І з того часу, окрім того, що треба було заробляти на життя, почалася громадська діяльність. Вісім років я пробув у товаристві, напружувався з владою і зрозумів: щоб щось змінити, треба йти в цю систему самому, бо бюрократизм і корупція були страшними. Пішов працювати в обласну адміністрацію – і за пів року вже був заступником начальника управління внутрішньої політики. А у 2002 році пішов у депутати (до 2015 був депутатом Ужгородської міської ради).

– А яке у вас ставлення до Майдану 2014 року?

– Двоєке. З одного боку, я сприймаю Майдан, проте мирний, і не сприймаю усіх агресивних способів вираження громадської думки, які на ньому були. Для чого захоплювати адмінбудівлі, СБУ і так далі? Бо якщо ти з Майдану і борешся за зміни, маєш діяти в рамках закону. Але є одна умова, щоб це спрацювало: має піднятися вся країна. Приклади таких страйків є в інших країнах, наприклад, у Франції, коли піднялися авіатори, залізничники і за ними усі галузі. Кожна група людей розуміла, що сьогодні притиснули одних, завтра будуть інші, і щоб не було прецеденту, піднімаються всі – і тоді керівництво країни розуміє, що звернуло кудись не туди.

Ще я не сприймаю війну на Майдані, тобто стрілянину і вбивство людей. Так, з боку керівництва на вимоги має бути реакція, але не зброєю. В 2014 році я вже не був керівником міської організації ПР, а просто її рядовим членом. Але коли пішла перша кров у Києві, наступного дня я вийшов на наше телебачення і сказав, що розпускаємо ПР, бо її лідер проявив себе як диктатор. При мирних зібраннях немає бути крові.

Юрій Беляков народився 22 липня 1961 року в місті Самбір Львівської області. Закінчив Київське суворовське військове училище та Бакинське вище загальновійськове училище.

З 1978 по 1991 р. служив у Збройних силах СРСР, у тому числі з 1982 по 1983 р. – у Республіці Афганістан.

З липня 1998 по червень 2006 р. очолював Ужгородське міське товариство ветеранів війни в Афганістані.

У 2000–2002 – працював в управлінні з питань внутрішньої політики Закарпатської ОДА.

З 2002 року – депутат Ужгородської міської ради. 2002–2005 – секретар Ужгородської міської ради. У 2007–2008 – заступник директора, а згодом директор ДП «Управління по експлуатації адмінбудинків податкових органів» ДПА в Закарпатській області.

У 2007 році закінчив Закарпатський державний університет за спеціальністю «Облік і аудит».

З 2008 р. – уповноважений представник Державного комітету України у справах ветеранів у Закарпатській області.

З листопада 2010 по 2014 рік був заступником міського голови Ужгорода, депутатом Ужгородської міської ради VI скликання від Партії регіонів.

Під час депутатської каденції пішов добровольцем в АТО. Службу проходив заступником командира 53-ї окремої механізованої бригади з березня 2015 по травень 2016 року, з травня 2016 року – військовий комісар Одеського обласного військового комісаріату, з березня 2022 – командир 68-ї окремої егерської бригади.

Має двох синів і доньку. Нагороди: орден Червоної Зірки, орден Богдана Хмельницького трьох ступенів.

голови, депутатом. Але мій старший син пішов воювати разом з ПС ще в серпні 2014 року. Я дізнався про це лише наприкінці вересня від свого товариша, який теж воював з «Правим сектором». Він приїхав у відпустку і сказав, що, Володимирович, твого сина бачив у Писках. Набрив, спитав: «Саня, ти де?». Бо він жив разом із моєю колишньою дружиною в Самборі. А син мені: «Тато, ти не переживай. Я пішов воювати, хочу повторити твій шлях!». Я сказав йому, що мене ж готували до того шість років, а ти нуль у військовій справі. Але він вперто робив своє. І в жовтні, коли у нас саме була сесія в раді, я встав і сказав: «Я їду в «Айдар». Зіздво-нився з їхнім керівництвом і сказав, що їду до вас, а вони мені, що приймають усіх – треба воювати». Спитав, хто їде зі мною – в залі одразу тиша.

Через три дні я вже був на сході. Але в «Айдарі» пробув мало. У такий спосіб я хотів повернутися в армію, щоб бути офіційним військовим, проте зрозумів, що так не вийде. Але мені вдалося поїхати з волонтерами до Києва і потрапити на зустріч до Муженка. Сказав йому, що у мене є особиста розмова на 5 хвилин. Пояснив, що хочу в армію. І що вже майже домовився, що буду помічником замполіта по зв'язках із громадськістю нашого четвертого територіального батальйону («Закарпаття»). Це посада старлея, а я полковник. Він здивувався, що я готовий іти нижче за званням, але я без руки і мені треба було потрапити будь-що в ЗСУ. В результаті за його наказом мене призвали в Ужгороді, але у військоматі так само здивувалися, коли почули, на яку посаду я збираюся. Порадили почекаати до четвертої хвилі мобілізації, бо у них тепер є дозвіл мене призвати.

Четверта хвиля призивалася в січні 2015 року. Місяць ми були в «Дівичках» (полігон), там були курси для офіцерів. За рознарядкою я пішов на замкомбрига 53-ї бригади, яка тоді формувалася. І буквально через тиждень поїхав до Станиці Луганської, де треба було замінити начальника штабу бригади.

випала чимала ділянка фронту на 600 чоловік, але ми за тиждень розібралися, хто командир, хто підлеглий. Я почав формувати розвідроту, відбір туди був дуже суворий. Досвід, як це робити, у мене був – в Афганістані я служив у розвідці.

І мої хлопці загартувалися в боях: на 23 людини – 20–22 км фронту, але ми впералися.

А на початку літа 2015-го мені дали ще один батальйон і я перетягнув бригаду на ділянку Авдіївка/Новгородське. Саме там я використав практику «повзучого наступу». Тоді комбрига в середині серпня відіслали вчитися – і я командував бригадою до середини жовтня. На деяких ділянках, де була сіра зона, ми просунулися на кілометр-півтора вперед. Верхньоторецьке звільнили і ще кілька населених пунктів. Для мене це було те, заради чого я прийшов воювати.

– Нагороди, які у вас є, отримали за ці операції?

– Орден Богдана Хмельницького третього ступеня мені вручив Віктор Ющенко, коли я працював у Держслужбі у справах ветеранів, а другого ступеня – за цю війну. В тому числі за поранення під Ясинуватою. Я сам ходив на той бік зі своїми бійцями. Ми мали виставляти ВОПи – взводні опорні пункти, і треба було розуміти, як їх поставити, прикрию і яке туди буде постачання. Для цього мені самому треба було зробити на місцевості рекогносцировку. Хоча за статутом я не мав права цього робити, але знову ж таки, я відповідав за людей. І за ті два місяці, поки бригада просувалася, у мене не було бойових втрат, «трехсоті» були.

– Якого поранення зазнали?

– Це було уламкове поранення: в одному місці посікло ногу, в другому залетіло поряд із артерією, але нічого страшного, бо таке буває при нашій роботі. Відлежав у госпіталі, після цього повернувся вже на Широкий Лан (полігон) у бригаду. Звідти ми перейшли в район Світлодарської дуги: Майорськ, Зайцеве – і там продовжили «шухерити».

У бригаді на той момент був новий комбриг, але ми добре по-розумілися. Працювали далі.

того боку. Тобто він ішов із бійцями, не ховався. Його треба було пригинати там, де працює снайпер. Таких бойових генералів я знав чотирьох: Муженко, Попко, Бокий і Коваль. Інші, не буду казати хто, далі КП бригади не виходили. А ці носом прорили усі «нулі». Для мене це показник. Людина, яка шукає вигоду в армії, на передок лізти не буде.

– Ви бачили радянську армію, потім, коли її почали розвалювати, нашу армію на початку війни і сьогоднішню. Наскільки і в чому вона змінилась?

– Станом на 2013 рік вона дійсно була розвалена вщент, кожного з міністрів оборони, які приклалися до цього, треба поставити до стінки. Усе розпродали, зробили з армії якісь парадні війська. Але війна змусила відновити все. І порівняно з тим, як я зайшов туди у 2015 році, на момент, як я звідти виходив, навесні 2016 року, – це дві різні армії. Тепер вона боєздатна, взута, вдягнена, нагороджена. Я особисто у Порошенко на базі «Росшена» отримував два бронеавтомобілі «Варта» для розвідки. Він дійсно вкладав гроші свого бізнесу в цю справу. Тому можу сказати, що зміни в армії – це заслуга в першу чергу народу, бо народ в 2014 році почав піднімати її з руїн, і в другу – п'ятого президента.

– Як реагуєте на мирне врегулювання війни, на фразу «треба припинити стріляти»?

– Війну не можна припинити за допомогою команди «не стріляти». Вона припиняється в двох випадках: перемога або поразка. Мені надзвичайно подобається «хорватський варіант», коли весь ЄС радив хорватам бути тихо, а вони сиділи в окопах, накопичували сили, а потім одним ривком звільнили свою територію. І у нас має бути лише так. Я не готовий дилітись своєю землею.

Коли ми стояли в районі Авдіївки і Новгородського, у мене така мова вже була в бригаді – ми могли як «Тузик ганчірку» прорвати ту оборону. І там, де знаходився мій підрозділ, ми перекирили контрбанду.

– А якщо раптом росія почала б більш масштабні дії, авіацію підключили, наприклад?

– З огляду на їхній військовий потенціал, росія може знищити Україну за 3–5 днів. Але здаватися не можна ніколи. Навіть якщо я буду смертником, цього не зроблю.

– Як бачите ідеальну українську армію? Це контрактники, резерв?

– Я жорстко стою на позиції комбінованої армії: мають бути і строковики, і контрактники. Чому строковики – нам потрібен військово навчений резерв. Бо скільки мотивованих людей в 2014 році зіграли роль «гарматного м'яса»? Мотивація і бажання – це добре, але ще треба знати, як воювати.

– Не думаю, що ви боїтеся смерті, бо бачили її не раз. В такому разі, чого ви боїтеся?

– За майбутнє своїх дітей. От заради дітей і потрібно не складати руки.

– Ви б повернулися на війну? Якщо так, за яких умов?

– Коли треба буде дійсно відвоювати територію, я перший, хто готовий бути в строю.

Інтерв'ю вела Віка ЯСИНЬСКА, Цензор.НЕТ.

Вітаємо!

обхідність цих дій для збереження життя своїх підлеглих. І ці свої командирські функції Валерію Гринчаку вдалося виконати на "відмінно". При вдалому проведенні всіх бойових операцій під його командуванням у роті показник втрат залишався мінімальним.

З інтерв'ю В. І. Гринчака: "З упевненістю можу сказати, що в Афганістані я вперше побачив і усвідомив суть справжньої чоловічої дружби. Розумію, що це звучить банально, але це справді так. Війна – як лакмусовий папірець для виявлення в людині її справжніх рис – як благородних, так і повторних..."

У 20-х числах червня 1984 року посилений розвідувальний загін під командуванням Гринчака вий-

пошкоджена: потрошений суглоб, розірвані судини, а уламки кістки поскіли обличчя. Допомога прибула вчасно.

Після реанімації в Баграмському медсанбаті, лікування у госпіталях в Кабулі, Ташкенті, госпіталі імені Бурденка у Москві, де Валерію Івановичу робили основні операції, він потрапив до Центрального науково-дослідного інституту протезування імені Семашка, в якому пробув з листопада 1984 року до травня 1985-го, навчаючись ходити на протезах.

Там його застала звістка про присвоєння звання Героя Радянського Союзу з врученням ордена Леніна та медалі "Золота Зірка".

З нагородного листа Валерія Гринчака:

"Особливо яскраво коман-

ВАЛЕРІЙ Іванович Гринчак народився 21 червня 1957 року в селі Чемерпіль Кіровоградської області.

Закінчив школу лише з двома четвічками в атестаті (решта – п'ятірки) й вступив до Київського вищого загальної військового командного училища імені М. В. Фрунзе, яке закінчив у 1978 році.

Проходив службу в десантно-штурмовій бригаді на Далекому Сході та в розвідувальному батальйоні у Чехословаччині.

Саме наявність певного військового досвіду і позитивні характеристики з усіх попередніх місць служби сприяли тому, що Валерія Івановича у жовтні 1983 року призначили на посаду командира розвідувальної роти 285-го танкового полку (у березні 1984 року полк був переформований у 682-й мотострілецький полк) 108-ї мотострілецької дивізії Обмеженого контингенту радянських військ у Демократичній Республіці Афганістан.

До виконання бойових завдань залучили дуже швидко. П'ять днів Валерій Гринчак приймав посаду командира розвідувальної роти полку, а на шостий вже отримав завдання забезпечити охорону командира дивізії, який також приймав посаду і вивчав стан справ у зоні відповідальності дивізії. Зона відповідальності пролягала за 300 кілометрів від міста Джелалабад (під час присутності радянських військ в Афганістані цей район вважався одним з найнапруженіших) до населеного пункту Даші. Перевал Саланг також був у цій зоні.

Вже за три тижні після прибуття до Афганістану, 14 листопада 1983 року, Гринчак зі своєю ротою брав участь у масштабній військовій операції.

Валерій Гринчак проявив себе здібним офіцером, добре виконував обов'язки, про що свідчать численні позитивні характеристики вищого керівництва. Однак війна диктувала свої умови. Тепер йому кожного дня доводилося вирішувати, кому доручити виконання бойового завдання. Він краще пішов би сам, аби не бути мимовільним вершителям чужих долі, та на війні існує багато

ГЕРОЙ НАШОГО ЧАСУ

Герою Радянського Союзу Валерію Івановичу ГРИНЧАКУ – 65

жорстких, але необхідних правил, одне з яких – командир не має права йти першим під час пішого висування розвідувального органу. Вкрай важкими для нього були й рішення щодо виклику артилерії чи авіації для завдання удару по населених пунктах, звідки вели вогонь моджахеди й де залишалися мирні жителі. Та життєвий досвід швидко довів не-

шов на самостійні розвідувально-пошукові дії. За дві доби із засідки загонів вдалося знищити групу моджахедів, а командира захопити в полон. За показаннями полоненого, зв'язаними з даними радіоперехоплення, до гір було викликано на підкріплення ще два батальйони.

З боями потрапивши у базовий район угруповання повстанців,

дирські якості капітана Гринчака В. І. проявилися в зіткненні з бунтівниками 14 липня 1984 року. Рота вступила в бій з чисельно переважаючою бандою заколотників і вела його протягом кількох годин. У ході жорстокого бою офіцер зазнав тяжке поранення обох ніг. Перемагаючи сильний біль, самостійно надав собі медичну допомогу. Показуючи зразок сміливості та відваги, поля бою не покинув, продовжував керувати діями роти. Особовий склад, вражений героїзмом свого командира, вжив усіх заходів для досягнення перемоги..."

Ще до виписки із госпіталю Валерій Гринчак відкинув усі сумніви й написав рапорт на ім'я міністра оборони СРСР з проханням залишити його у Збройних силах.

Мало хто вірив, що йому це вдасться, але Валерій отримав бажаний дозвіл і з 1985 по 1992

рік служив у своєму рідному училищі, викладав воєнну історію.

При звільненні в запас підполковник Гринчак був повен нових планів і для їх реалізації вступив на юридичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Вищу юридичну освіту Валерій Іванович використовує на захист соціальних прав ветеранів війни і військової служби.

Валерій Іванович користується безумовним авторитетом в українському суспільстві. Його неодноразово обирали і запрошували на відповідальні посади у

громадські організації, консультативні ради, зокрема в Українській Спільноті ветеранів Афганістану, Національній Асамблеї інвалідів України тощо. Він тісно співпрацює з Міністерством оборони України, Головним управлінням розвідки України, іншими військовими формуваннями у вирішенні гуманітарних проблем, з питань патріотичного і військового виховання молоді.

З 1999 року В. І. Гринчак неодноразово призначався консультантом Комітету Верховної Ради України у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів. У відповідальній роботі Валерій Іванович завжди стоїть на захисті прав ветеранів і їхніх родин, готує аналітичні матеріали, об'єктивні експертні оцінки законодавчих і нормативно-правових актів, пропонує нові норми до них.

Прикладом мужності може бути не лише подвиг Валерія Гринчака на полі бою чи активне громадське життя, яке він веде увесь "постафганський" період, а й те, що після усього пережитого він не зневірився, зберіг жагу до життя й теплоту свого мужнього серця.

І доля подарувала йому, мабуть, найголовнішу нагороду – Валерій Іванович зустрів жінку своєї

мрії, котра народила йому двох синів, яких він виховує справжніми чоловіками і гідними громадянами України.

Попереду у Валерія Івановича ще багато завдань, зокрема, як кажуть у народі, «довести до пенсії своїх синів та до розуму внуків», а також потребують його допомоги і поради нові ветерани жорстокої сучасної війни за цілісність і незалежність рідної України.

Тому побажаємо Валерію Івановичу тривалого, щасливого життя та користь родині і державі.

Валерій АБЛАЗОВ.

розвідувальний загін Гринчака захопив і знищив склади з боеприпасами, продовольством і матеріальними засобами противника.

14 липня 1984 року розвідники успішно продовжували виконання бойового завдання, коли під ногами командира вибухнула замаскована міна. Командир не втратив свідомість, але в перші секунди не міг зрозуміти, що сталося. Невдовзі оговтався і почав віддавати накази: скомандував, щоб усі залишилися на своїх місцях.

Важливою була кожна секунда, оскільки міною Валерію відірвало одну ногу, а друга (її потім ампутували в госпіталі) була дуже сильно

Акти про капітуляцію підписувалися з представниками держав, які відігравали основну роль у фашистському блоці.

ОБЕРЕЖНІ ОЧІКУВАННЯ Великобританії і США результатів фашистської агресії проти СРСР у 1941–1942 роках, сумнівні, чи вистіють СРСР у кровопролитній війні, змінилися у 1943 році після вирішальних перемог Червоної армії у Сталінградській та Курській битвах, виходу її на терени Правобережної України загальною впевненістю у перемозі над фашистською коаліцією.

Міжнародне співтовариство, намагаючись врегулювати правила ведення війни, в Гаазькій конвенції про закони і звичай сухопутної війни 1907 року описало порядок попереднього капітуляції переговорного процесу.

Про бажання капітулювати противник повідомляє шляхом напрямку свого переговорника з білим прапором. Фізичне його знищення і навіть знущання з нього неприпустиме. Як правило, сторона, що здається, намагається вимовити максимально можливі вигідні умови для себе. Зазвичай вони залежать від того, на якій стадії боєздатності здається ворог. Для запобігання власним втратам інтереси сильного противника можуть бути враховані. І, навпаки, на слабкого ніхто не зважає. Хоча переможець може виявити поблажливість, жальсть чи шляхетність.

На практиці справді розрізняють капітуляцію і беззастеріжну капітуляцію, тобто, без права противнику виставляти будь-які умови.

Акти про капітуляцію підписувалися з представниками держав, які відігравали основну роль у фашистському блоці: Італії, Румунії, Фінляндії, Болгарії, Угорщини, Німеччини та Японії.

ІТАЛІЯ. До осені 1943 року зі складу фашистської коаліції юридично вже було виведено одного із найважливіших учасників – Італію.

24 липня 1943 року Муссоліні отримав відставку і був заарештований, а король Італії Віктор Емануїл призначив прем'єр-міністром начальника Генерального штабу маршала П'єтро Бадольо.

Радянський уряд, отримавши інформацію про сепаратні переговори, висловив протест союзникам, але, визнаючи їхній пріоритет у цьому регіоні, уповноважив генерала Ейзенхауера підписати умови капітуляції Італії й від імені СРСР.

24 вересня 1943 року на острові Мальта Ейзенхауером і Бадольо було підписано «вчирерні умови» капітуляції Італії. 13 жовтня 1943 року уряд Бадольо оголосив війну Німеччині. Уряди СРСР, Англії та США визнали Італію спільно стороною, що воює.

Але це був формальний акт, адже ще 12 вересня за дорученням Гітлера загін німецьких парашутистів на чолі з Отто Скорцені дістав інформацію про місце утримання Муссоліні й викрав із ув'язнення фашистського диктатора.

Його доставили у ставку Гітлера «Вовче лігво» у Східній Пруссії. За наказом Гітлера під охороною есесівців Муссоліні повернувся до Північної Італії і 23 вересня 1943 року оголосив про створення Італійської соціальної республіки на території північної і частини центральної Італії, окупованої Німеччиною, і сам очолив новий уряд.

На території Італійської соціальної республіки було зосереджено велике беззадатне угруповання військ (група армій «Ц»), що включало 27 німецьких і 5 італійських дивізій та входило до складу Південного укріплення під командуванням фельдмаршала Кессельрінга.

З «благословення» Гітлера у лютому – березні 1945 року було встановлено контакти й розпочато сепаратні переговори з представниками США. Радянська сторона розкрила ці таємні переговори і вимагала їх припинити.

Після провалу переговорів 9 квітня 1945 року союзні війська перейшли до Північної Італії для завершальної операції. Помітну роль у ній відіграли сили Оперу, що налічували до 250 тис. людей.

Ватажок італійських фашистів Муссоліні був затриманий 27 квітня 1945 року партизанами на кордоні зі Швейцарією при спробі вивезти золотий запас Італії. Він і ряд діячів його уряду були розстріляні, а їхні трупи перевезені до звільненого Мілана і повішені вниз головою на площі Лорето.

25–28 квітня 1945 року припинила своє існування Італійська соціальна республіка.

29 квітня 1945 року за участю радянського представника було підписано документ про капітуляцію гітлерівських військ в Італії.

РУМУНІЯ. У перші роки Другої світової війни Румунія втратила цілу низку своїх територій. Румунські націоналісти виношували задуми відновити Велику Румунію.

Вся повнота влади у країні перейшла до Антонеску, який оголосив себе кондукетором (фюрером) Румунії. Гітлер обіцяв Анто-

мир'я з Румунією. Угоду про перемир'я за уповноваженням урядів Радянського Союзу, Великобританії та Сполучених Штатів Америки підписав Маршал Радянського Союзу Р. Я. Малиновський.

Надалі відповідно до Угоди «союзна румунська армія» разом із Червоною армією боролася проти гітлерівської коаліції на території Угорщини, а потім в Австрії.

У липні 1945 року румунський король Міхай як глава союзної держави був удостоєний радянського ордена «Перемога».

Антонеску в квітні 1946 року повернули румунському керівництву. Суд засудив його до вищої міри покарання і 1 червня його розстріляли.

ФІНЛЯНДІЯ. З самого початку Другої світової війни Фінляндія опинилася в дуже складному становищі. Вона змушена була прийняти умови договору з СРСР після Радянсько-фінляндської війни 1939–1940 рр., за яким до СРСР відходили Карельський півострів з Выборгом і частина східної Карелії, в оренду на 30 років здавався острів Ханко. Крім

буж. У січні 1942 року на східний фронт було відправлено фінський добровольчий батальйон військ СС, він брав участь у боях проти Червоної армії у складі військ групи армій «Південь». У ньому служили 1500 фінських добровольців.

Після поразки німців під Москвою фінні перейшли до оборони. Це призвело до стабілізації фронту до 1944 року.

21 липня 1944 року радянські війська вийшли до державного кордону 1940 року. Наступ радянських військ зупинився. Радянське командування почало перекидання військ на німецький напрям і вирішило прискорити переговори про завершення війни з Фінляндією.

Радянський уряд погодився прийняти фінську делегацію лише за умови, що Фінляндія офіційно оголосить про розрив відносин з Німеччиною і вимагатиме виведення німецьких військ зі своєї території до 15 вересня.

2 вересня президент Фінляндії Густав Маннергейм офіційно оголосив про розрив відносин з Німеччиною, а наступного дня, 3

валася. Водночас активізувалися таємні переговори зі США та Англією про укладання з ними сепаратного перемир'я.

Внутрішнє становище у Болгарії загострилося до краю. 1 вересня 1944 р. уряд Багрянова пішов у відставку і регентська рада призначила нового прем'єра Муравієва, уряд якого щодо Німеччини залишився на колишніх позиціях. Новий уряд дозволив залишкям німецьких військ вільно відходити з Румунії через болгарську територію аж до 9 вересня.

5 вересня 1944 року уряд СРСР фактично оголосив війну Болгарії, оскільки раніше Болгарія перебувала у стані війни з СРСР. Червона армія в цей час була на румунсько-болгарському кордоні.

Збройні сили Болгарії в цей період налічували 450 тис. осіб, мали 5 загальнонімецьких армій і 2 окремі корпуси, до складу яких входили 23 дивізії та 7 бригад. ВПС Болгарії включали 5 авіаційних полків (410 літаків), у Варні та Бургасі було зосереджено понад 80 бойових і допоміжних судів німецького та болгарського флотів.

ПЕРЕМОЖНИЙ 1945-й Капітуляція противника

неску не лише Бессарабію, а й Північне Причорномор'я, включаючи Одесу.

У листопаді 1940 року Антонеску підписав у Берліні договір про приєднання Румунії до блоку Німеччини, Японії та Італії.

22 червня 1941 року Румунія вступила у війну проти СРСР на боці Німеччини.

16 жовтня 1941 року після важких боїв Одесу було захоплено румунськими військами.

На території, яка потрапила під контроль румунської влади, були засновані Буковинське (столиця – Чернівці), Бессарабське (столиця – Кишинів) губернаторства, та Трансїстрія (територія від Дністра до Південного Бугу і столиця – спочатку Тираспіль, а потім Одеса).

Румунські армії воювали на Кавказі, під Сталінградом, на Кубані, у Криму. Безповоротні втрати Румунії на Східному фронті становили 475070 осіб.

26 березня 1944 року Червона армія вийшла до кордонів Румунії.

Уряд Румунії запросив у радянського уряду умови перемир'я. 12 квітня 1944 року було отримано відповідь, яку Антонеску та його прибічники відкинули.

Внаслідок проведення Ясько-Кишинівської операції радянських військ у серпні 1944 року поразка Румунії стала неминучою.

23 серпня у Румунії стався переворот. Військові заарештували Антонеску, під охороною перевезли до конспіративного будинку на околиці Бухареста, де утримували до 31 серпня до передачі радянському командуванню.

Цього ж дня було передано декларацію короля про припинення військових дій проти держав антифашистської коаліції та прийняття умов перемир'я, запропонованих радянським урядом ще 12 квітня 1944 року, про готовність вести війну проти гітлерівської Німеччини.

Король та його прихильники виступали проти активної участі Румунії у війні, пропонували не чинити перешкод виходу німецьких військ, відводячи для цього румунські армії, зажадали евакуювати все населення призовного віку з території, які займатимуться Червоною армією, зверталися до радянського командування з проханнями про припинення наступу.

Одночасно вони зверталися до командування збройних сил Англії та США щодо висадки повітряних десантів у Бухаресті, виношуючи плани окупації ними Румунії.

Вранці 31 серпня 1944 року Червона армія і 1-а румунська добровольча дивізія ім. Тудора Володимиреску вийшли до звільненого патріотичними силами Бухареста.

12 вересня 1944 року в Москві було підписано Угоду про пере-

мир'я, її небезпідставно непокоїли питання збереження власного суверенітету після того, як його втратили прибалтійські держави Латвія, Литва та Естонія.

Після капітуляції Франції влітку 1940 року керівництво Фінляндії (президент Р. Рюті, прем'єр-міністр Рангелл, верховний головнокомандувач армії Фінляндії маршал Маннергейм) взяло орієнтацію на співпрацю з Третім рейхом. У ході німецько-фінських переговорів було досягнуто згоди про співпрацю та військову взаємодопомогу.

Восени 1940 року було укладено фінсько-німецьку угоду про транзит німецьких військ і військових матеріалів через фінські порти. З осені 1940 року на території Фінляндії почали прибувати німецькі війська.

З початку 1941 року були відкриті пункти перебування фінських добровольців до військ СС. Загалом у підрозділах і військах СС під час Другої світової війни служило 4 тис. фінів.

Фінляндія продавала і постачала зброю країнам «осі», побудувала частину кораблів і катерів, що з 1942 року діяли проти СРСР на Ладозькому озері, постачала Німеччині найважливішу стратегічну сировину (нікелевий концентрат, молібден та ін.)

На 22 червня 1941 року для війни проти СРСР на території Фінляндії було розгорнуто угруповання німецько-фінських військ загальною чисельністю 407,5 тис. осіб (17 фінських і 4 німецьких дивізій).

Тим часом головнокомандувач фінської армії маршал Маннергейм стверджував, що керівництво країни готове було оголосити про нейтралітет у війні Німеччини та СРСР.

Але 25 червня 1941 року літаки Північного і Балтійського флотів здійснили авіаналіз з нанесенням бомбових ударів по 19 аеродромах на території Фінляндії, на яких були німецькі та фінські літаки (всього радянською авіацією було зхдищено 250 літаковильотів).

26 червня 1941 року президент Фінляндії Р. Рюті оголосив, що Фінляндія «перебуває у стані війни з СРСР».

Влітку 1941 року фінська армія повернула території, втрачені в Радянсько-фінській війні, і продовжила наступ, вийшовши до Онезького озера і блокувавши Ленінград із півночі.

25 листопада 1941 року Фінляндія приєдналася до «Антикомінтернівського пакту».

Крім Карелії, фінні брали участь у бойових діях на інших ділянках Східного фронту: на окупованій території Естонії, у бойових діях проти Північного флоту, у блокаді Ленінграда та в обстрілах «Дороги життя», фінські війська захопили Петрозаводськ, підрозділи фінів перебували у Львові, у складі німецького гарнізону міста Дорого-

вересня, наказав про перекидання армійських з'єднань на північ.

7 вересня до Москви виїхала велика делегація. Делегатів змусили чекати початку переговорів цілий тиждень, напруга зростала. Радянська сторона пропонувала не фундаментальний мирний договір, а договір про перемир'я. Висунуті Москвою умови виявилися важчими, ніж фінні очікували. Глава фінської делегації прем'єр-міністр Антті Хакцелль не витримав – у нього стався інсульт. Хакцелля замінив міністр закордонних справ Карл Енкель.

Московське перемир'я було підписано 19 вересня 1944 року Фінляндією з одного боку і СРСР з Великобританією, які діяли від імені країн, що перебувають у стані війни з Фінляндією, з іншого боку, і фактично завершило Радянсько-фінську війну 1941–1944 рр.

Договір про перемир'я підписав за уповноваженням урядів СРСР і Сполученого Королівства партійний і державний діяч, член військової ради Північно-Західного спрямування генерал-полковник Андрій Жданов. Він керував Союзною контрольною комісією у Фінляндії до Паризького мирного договору 1947 року.

БОЛГАРІЯ допомогала Німеччині у війні проти СРСР. У розпорядженні німецького командування було 16 найважливіших аеродромів, морські порти Варна і Бургас, за ним зберігалося право військових залізничних перевезень. Крім того, болгарські війська несли службу в окупованих Греції та Югославії, звільняючи цим кілька німецьких дивізій для Східного і Західного фронтів.

17 квітня 1944 року уряд СРСР направив ноту уряду Болгарії про те, що подібне «далі терпимо бути не може».

18 травня 1944 року СРСР ще раз заявив: якщо Болгарія не порве з Німеччиною, то СРСР «вважатиме неможливим збереження відносин з Болгарією як із державою, що допомагає і має намір допомогати надалі гітлерівській Німеччині у війні проти Радянського Союзу».

12 серпня 1944 року СРСР направив уряду Болгарії ноту, в якій зажадав припинити співпрацю з Німеччиною. Наступного дня глава уряду Багрянов зробив заяву, що Болгарія порве з Німеччиною за зручної нагоди, але у такий спосіб, щоб уникнути збройного конфлікту з нею.

26 серпня 1944 року Багрянов заявив тимчасовому представнику СРСР у Болгарії, що його країна ухвалила рішення про повний нейтралітет. Однак уряд Багрянова продовжував надавати територію країни для ведення війни проти СРСР: морські та річкові порти, як і раніше, перебували під контролем німців, німецька армія не роззброювалася і не інтерну-

8 вересня 1944 року війська 3-го Українського фронту вступили до Болгарії і до кінця 9 вересня вийшли на задані рубежі, бойові дії були зупинені.

Вдень у Бургасі було висаджено повітряний десант, а потім кораблі Чорноморського флоту висадили морський десант чисельністю 400 людей. Весь німецький флот, який діяв на Чорному морі, бойові та допоміжні кораблі, а також кілька підводних човнів, перед вступом радянських військ до Варни було затоплено за наказом німецького командування.

У ніч на 9 вересня у столиці розпочалося повстання. Загони Вітчизняного фронту зайняли пошту, телефонну станцію, центральний вокзал, міністерства. Військовий міністр, захоплений зенацькою, після деякого вагання дав казівку армії підкоритися уряду Вітчизняного фронту.

Міністри, регенти, директора поліції та інших представників поваленої влади було заарештовано. Влада перейшла до Вітчизняного фронту.

Коли радянські війська вступили до Болгарії, до її столиці Софії негайно прибули 20 американських і англійських офіцерів, які розпочали переговори у військовому міністерстві. Радянське командування запропонувало їм залишити межі Болгарії, вказавши, що у смугу дії Червоної армії іноземні офіцери можуть бути опущені лише за погодженням з урядом СРСР.

У воєнно-політичній ситуації, що склалася, болгарський уряд передав свої війська в оперативне підпорядкування командувачу 3-го Українського фронту Маршалу Радянського Союзу Ф. І. Толбухіну.

3 вересня 1944 року по травень 1945 року болгарська армія брала участь у Белградській операції, операції біля озера Балатон, а також у Віденській наступальній операції.

З 450-тисячної болгарської армії у війні проти німецько-фашистських загарбників брали участь 339760 осіб, з них безпосередньо на фронті 195932, 32 тис. болгарських воїнів склали безповоротні втрати.

28 жовтня 1944 року було підписано угоду про перемир'я між СРСР, США та Великобританією з одного боку і Болгарією – з іншого, яке підписали від імені урядів США, СРСР і Сполученого Королівства Маршал Радянського Союзу Ф. І. Толбухін, представник радянського Верховного командування і генерал-лейтенант Джеймс Геммел, представник Верховного головнокомандувача союзників Середземномор'я (Великобританія).

(Закінчення
в наступному номері).

«Азовсталь» та духовенство: факти

– Отче Сергію, чому після заяви про хресну ходу на офіційному сайті нашої Церкви настала інформаційна тиша? І чому ми лише зараз та лише з ФБ-сторінок окремих священників дізнаємося про те, що хтось-таки поїхав до Маріуполя, на «Азовсталь»?

– Усі ці тижні інформаційної мовчанки про нашу місію – через те, що будь-яке слово, будь-яка надмірна емоція можуть зашкодити всьому. Президент також просить не говорити зайвого, бо це може бути небезпечним для життя людей.

Від духовенства часто вимагають радикальних висловів. А ми їх уникаємо. І не через те, що боїмося назвати біле білим, а чорне чорним. Перш за все, священник на Літургії від імені Христового неодноразово каже: «Мир вам». Як це робити священнику, який говорить: «Стріляйте! Ріжте! Бийте!» А подруге, люди, які вивезені в росію, можливо, захочуть повернутися. А я своїм необережним словом їм заваджу. Їм чи нашим бійцям, які зараз знаходяться десь на ворожій території. Тому я, хоч і можу дещо розповідати, але не маю права сьогодні сказати все. Тому розповідим, що зможу.

– **Гаразд. З 22 по 29 квітня, як можна зрозуміти з ваших дописів у Facebook, ви їздили до Маріуполя. Хто організував цю поїздку?**

– Це не була ініціатива самої лише Церкви. Ми, священники, були, так би мовити, елементами складного переговорного процесу. І якщо хтось каже, що певний процес перемовин (стосовно порятунку людей з «Азовсталі») не досяг мети, це не значить, що він припинився. Це значить, що далі, по різних каналах, різними способами продовжується все те, про що заявляло керівництво нашої держави.

Процес ішов цілодобово, із залученням різних, навіть міжнародних можливостей. На певному етапі, ймовірно, прозвучала ідея залучити духовенство – як осіб, які могли б забезпечити елементарну довіру між двома сторонами.

Тобто. Лінія фронту проходить по «Азовсталі». Там озброєні люди, міни, авіація, бомбардування... І потрібно призупинити війну – причому, не в телефонному режимі. Потрібно зустрітись двом сторонам, які воюють: захисникам України та окупаційним військам. А як це зробити, коли вже 80 днів іде взаємне знищення?.. І відповідно (це лише моє припущення) на вищому рівні з'явилась ідея використати тих, хто теоретично може викликати довіру в обох сторін.

Простягнути руку – і провести людей через умовних 100 метрів до евакуаційного автобуса, бо автобус не може під'їхати безпосередньо до бункера на «Азовсталі», де ховаються від обстрілів люди.

– **Чому український евакуаційний автобус не міг, як ви кажете, під'їхати й забрати людей просто звідти, від дверей сховища?**

– Тому що «Азовсталь» – це велика територія. Люди, вийшовши з підземелля, сідають у транспорт на території заводу, їдуть до прохідної, проходять назовні, потім повинні пройти ще кількості метрів – і лише тоді є можливість сісти в автобус.

Ми, духовенство, мали стати буфером. Особами, які готові в слушний момент стати між двома арміями.

І я не знаю, що і як, але саме в той момент з'явилась ініціатива Блаженнішого, про яку ви питаєте. Ймовірно, Церква вуста Предстоятеля висловила свою готовність послужити спробі порятунку людей.

Великодні ніч-2022. Будинок культури, Запоріжжя. Фото з Facebook-сторінки диякона Сергія ГЕРУКА.

ЧОТИРИ ДНІ БЕЗ БОЇВ

Хресний хід у Маріуполь: як це було

Ми всі молилися про благополучний результат молитовної ходи до Маріуполя. І вирішили розпитати одного з її учасників, якою була ця поїздка і що там насправді відбувалося. Настоятель Воскресенського храму-пам'яті загиблим та ветеранам Афганістану, перший проректор Київської духовної академії протоієрей Сергій Ющик розповів про те, що він бачив на власні очі.

– **Але ж усюди написано «хресна хода». А ви розповісте про якісь зовсім інші події, які відбувалися, тим не менш, в анонсовані дати.**

– Перемовини відбуваються на міждержавному рівні, а воюють – на іншому рівні. На війні багато чого непередбачувано. Польових командирів ніхто не відмінює.

Процес порятунку людей на війні такий, що сценарій змінюється сотні разів. Все було оголошено досить нейтрально: хресна хода. Тим більше, як ми мали про це все сказати? Починається евакуація поранених солдатів? Уявіть, як якийсь польовий командир армії, яка з нами воює, сидить під «Азовсталлю» і читає, що з Києва їдуть батюшки рятувати тих, кого він хоче вбити. Що буде далі? Цей польовий командир може відкрити вогонь в будь-який бік, що і показав перший день наших перемовин, коли прилетіла міна саме туди, де мали виводити цивільних людей з підвалів «Азовсталі».

– **Що сказали про мету поїздки вам?**

– Йшлося про глобальний порятунок усіх цивільних і тяжко поранених. Навіть було питання про те, щоб забрати тіла померлих. Нас вирушало в той бік 40 священників-добровольців. Основна маса – з Києва. Інші – з Полтави, з Борисполя, Ворзеля, Бородянки.

– **А як серед них опинилися ви?**

– У мене в 2014 році вже був досвід поїздки на окуповану територію. Також я брав участь у телефонних перемовинах між «ДНР» і Міністерством оборони України з питання винесення тіл наших загиблих з Донецького аеропорту. Тому, коли до

мене зателефонували з церковної адміністрації й спитали, чи я їду – звичайно, сказав, що їду.

Рятувальна експедиція: хроніка подій

– **Давайте спробуємо відтворити події крок за кроком.**

– Мені зателефонували у Великий Четвер, 21 квітня. Як я зрозумів, буквально за 15 хвилин група священників була зібрана.

У Страсну П'ятницю, 22 квітня, зранку ми всі прибули в Лавру, вклонилися Плащаниці. Підійшли до Блаженнішого, взяли благословення, сіли в автобус і виїхали в супроводі відповідних органів до Запоріжжя.

Великої Суботи з 5 години ранку ми очікували виїзд до Маріуполя. Але нам сказали, що наша безпека також є пріоритетною, і оскільки над Маріуполем є кілька ворожих літаків, ми не можемо виїхати: перемовини затримуються чи зриваються. Тобто вже в суботу ми розуміли, що починаються певні проблеми. Але мій досвід 2014 року свідчив: це – поле бою. І відповідно, кожні 15 хвилин може радикально змінюватися ситуація. Повністю.

У всіх священників були з собою епітрахілі. Шестеро з нас мали повний комплект богослужбового облачення. У мене були просфори для Великоднього богослужіння. Ми везли з собою куличі, крашанки. З деякими священниками ми вже були раніше задіяні в благодійних місіях у зону АТО, ООС і бачили що війну останні 8 років, тож розуміли, що Великодні ніч на нас чекає як мінімум в Запоріжжі, а як максимум – десь у південних степах України.

– **Зрештою, де ви святкували Великдень?**

– Річ у тому, що нас гостинно розмістили в Будинку культури, облаштованому під евакуаційний центр. І ми, з благословення митрополита Запорізького і Мелітопольського Луки, який надав нам Євхаристичні сосуди, всі приготувалися до богослужіння, помолилися і рівно опівночі, в актовій залі, окоропивши все святою водою, почали Великодне богослужіння. Оскільки ця зала не має вікон, ми могли включити освітлення, не порушуючи режиму світломаскування. Всі священники поспівідалися, приступили до Причастя.

Сталося і те, що, як кажуть, пробило на сльози всіх. У цій актовій залі стояло чимало столів із посорттованим гуманітарним одягом. І священник, який робив фото на пам'ять, зауважив: «Це ви думаєте, що вас було сорок. А за цими столами з курточками, як фотограф, бачив: тут дітки стоять, тому що там дитячий одяг. Отут – жіночки, бо тут жіночий. А тут мали б стояти чоловіки...».

О четвертій годині ранку ми лягли спати з тією умовою, що о шостій підійом і виїзд.

Виїзду не сталося ані о 6:00, ані о 7:00, ані о 8:00... А десь о 9 годині нам пошепкали: перемовини закінчилися так, що інша сторона дозволила приїхати всього-навсього десятима священникам. Тобто наша місія, яка замахувалася на всіх цивільних, на поранених, на полеглих, зменшилася до мінімуму.

– **Під словами «наша місія» кого саме ви маєте на увазі?**

– Місія української сторони, в якій були задіяні і ми. Нас сформували в колону: це було 5 пасажирських автобусів, 5 карет швидкої допомоги. Були також на окремих авто представники ДСНС, а ще представники вищих органів державної влади України, яка і вела перемовини. Цей кортеж у неділю вирушив до Маріуполя. Священники їхали у громадських автобусах – по двоє на кожен.

– **Страшно було?**

– Ні.

– **Вас обстрілювали?**

– На першому блокпості протилежної сторони нас зустріли представники іншої влади. Далі нас супроводжував їхній конвой. Тому російські блокпости ми проходили швидко.

Ті водії, які їхали з нами (для них це була шоста поїздка), свідчили, що наш кортеж був першим, який доїхав до Маріуполя. Решту українських евакуаційних конвоїв – а їх було перед нами багато – і зупиняли і розвертали на Бердянському кільці. Наші водії навіть не вірили, що ми доїдемо до Маріуполя. Але ми доїхали.

– **Що в цьому дивного, якщо вас супроводжували і не чіпали?**

– Потрібно розуміти, що коли вже ми туди поїхали, то перемовини тривали далеко не перший день. І не десятий. Усі ці дні пробивалася можливість порятунку людей – і з боку України процес був, як здалося, цілодобовим і всебічним.

Аж ось, нарешті, пробили чергову можливість і ми поїхали. Можливо, ми були двадцятим чи тридцятим спробом. А за нами йшла ще одна «порція» перемовин, і ще одна.

Так, це не ми врятували людей з «Азовсталі». Але я зрозумів, що ми були першими, кому вдалося під'їхати до прохідної заводу.

– **Коли ви дісталися Маріуполя?**

– Геть пізно ввечері зупинилися перед Мангушем. І тому лише в понеділок зранку виїхали на Мангуш. Там дочекалися припинення вогню і тільки тоді виїхали в Маріуполь.

Заїхати в місто було кілька спроб, тому що мости або замінювали, або підірвані. Десь наші великі пасажирські автобуси мусили розвертатися між розкладеними мінами і замінюваною придорожною смугою.

Ближче до обіду понеділка доїхали до Сартани. І там нас зупинили. А потім видали вказівку: на Маріуполь виїжджає один автобус, одна швидка і один священник. Решта сидить, чекайте. І ми просиділи біля своїх автобусів в Сартані фактично другу половину понеділка 25 квітня.

А під вечір на «Азовсталі» почалися бої.

– **Як ви зрозуміли, що саме там?**

– У ті дні бої в інших частинах міста вже не велись. Лише на заводі. Обстріли могли бути тільки там. І ми зрозуміли, що переговори зірвалися.

Ми дуже переживали за тих, хто виїхав до заводу. І ми ж знали, що там стоїть наш священник (протоієрей В'ячеслав Яковенко, настоятель київського храму на честь Усіх святих воїнів). Стоїть в армійській буферній зоні.

Потім уже ми дізналися, що коли переговорна група зі священником стала у кількості метрах від прохідної «Азовсталі», коли вже людей фактично вивели з підземелля і вони мали сісти в транспорт, щоб приїхати на прохідну, почався обстріл. Одна сторона звинувачувала іншу, і дякувати Богові, що в української сторони була відеофіксація, яку вони згодом передали нам і показали, що це не українська сторона зірвала процес.

Отже, в понеділок отець В'ячеслав повернувся ні з чим. Шоправда, того дня пекло сонце, і обличчя в нього згоріло, бо він мав просто стояти кілька годин на прострільній території, аби сторони звикли, що то священник, а не бойовик.

Інтер'ю вела Ірина ГРИНЮК.

(Закінчення в наступному номері.)

АВТОМОБІЛЬ ДЛЯ АРМІЇ

ГРОМАДА Академічного храму на честь Воскресіння Христового (храму пам'яті загиблих та ветеранів Афганістану) Київської духовної академії та семінарії передала позашляховик військовослужбовцям ЗСУ, повідомляє на своєму сайті КДАіС.

Чин освячення транспорту здійснив перший проректор КДАіС і настоятель «афганського» храму УПЦ у Києві протоієрей Сергій Ющик. «Позашляховик придбаний стараннями парафіян храму для потреб військовослужбовців Збройних сил», – зазначили у Київській духовній школах.

Після освячення автомобіль був відправлений до зони бойових дій.

Незабутні

ЗАВЖДИ СТОЯВ ГОРОЮ ЗА СОЛДАТІВ І ПЕРШИМ ЙШОВ У БІЙ

15 травня трагічно загинув на фронті комбат 35-го окремого штурмового батальйону «Тернопілля» полковник Кравчук В'ячеслав Васильович.

вашій душі та земля вам пухом, пане Командир.

В'ячеслав Васильович Кравчук народився 18 серпня 1963 року в селі Адамівка Вінницького району Хмельницької області. За спиною у полковника – війна в Афганістані, Нагірному Карабасі, Придністров'ї та українсько-російська війна. Ще донедавна був головою Тернопільської обласної організації Всеукраїнського громадського об'єднання «Спілка офіцерів України». 20 січня 2018 року нагороджений орденом «За заслуги» третього ступеня.

У полковника залишилися

дружина Інна, син Андрій, який на чолі підрозділу нещодавно звільняв Київ, двоє маленьких онуків і двоє братів: старший Віктор і наймолодший Василь, який теж військовий. Мами не стало вісім місяців тому, а батько пішов у засвіти ще 2005 року.

– Я служив у нього в роті від 1996 до 1998 року, він тоді був командиром роти спецпризначення в/ч 1441, – пригадує Олександр Лотовський. – Як командир, він завжди стояв горою за солдатів. Сам першим йшов у бій, ніколи не ховався за спинами підлеглих. І вчив усіх стояти горою один за одного. Ця

ЙОГО ДЕВІЗОМ було «Один за всіх і всі за одного». І це не на словах, а на ділі. І клята війна справді забирає найкращих.

– Коли ми спілкувалися востаннє, Васильович говорив: «Саша, для мене ця війна остання». Я це сприйняв так, що ми поб'ємо москаля і більше не буде з ким воювати, – пригадує бойовий побратим загиблого офіцера Олександр Лотовський. – А вона й справді виявилася для командира останньою...

Він був Людиною, Воїном, Командиром – усе з великої літери. Так кажуть ті, хто був добре знайомий з В'ячеславом Кравчуком.

– Спочивай з Богом, командире. Досі не можу повірити... Війна забирає найкращих, – каже Олександр Лотовський. – Висловлюю слова вдячності за те, що ніколи не залишався осторонь чужих проблем, завжди намагався допомогти й підтримати. У нашій пам'яті ви залишитесь добрим, чуйним і відданим своїй справі. Царство небесне

НЕЗГАСИМА ПАМ'ЯТЬ

Ветерани-«афганці» Тереховлянщини у селищі Слобідка (Тернопільська область) вшанували пам'ять бойового побратима Ярослава Дисевича, який загинув у бою в Афганістані 11 травня 1980 року, нагороджений медаллю «За відвагу» і орденом Червоної Зірки (посмертно).

СПІЛЬНОЮ молитвою, запаленням лампадки та покладанням квітів на його могилу ветерани-«афганці» Тереховлянської районної організації УСВА віддали шану мужньому і сміливому воїну.

Світла пам'ять про відважного воїна збережена у пам'ятних знаках у Тереховлі та в Тереховлі, його іменем названо вулицю в селищі Долина, життя і подвиг полеглого героя описані в багатьох книгах, виданих Тернопільською обласною Спілкою ветеранів Афганістану. Пам'ять про героя навіки залишиться в серцях земляків.

Василь КОГУТ,
перший заступник голови
Тернопільської обласної
організації УСВА.

людина радше пожертвує собою заради інших. Я знаю, про що говорю... Гірко і боляче.

– Важка втрата для всіх, хто знав В'ячеслава Васильовича, – каже Олександр Жовтонога. – Добра і чуйна людина. Командир з великої літери. Друг і порадник. Спочивай з Богом і земля пухом! Співчуття рідним...

– Ми любимо Васильовича як підлегли, – каже Тарас Михальчук. – І як командир був чесною і справедливою людиною. Вічна пам'ять...

– Ніколи б не міг подумати, що це буде остання наша зустріч. Останнє спільне фото. Остання розмова. На передовій, за кілька кілометрів від ворога, – пригадує побратим, заступник голови облради Володимир Болещук.

– Війна забирає найкращих і справжніх воїнів. Тих, хто, не вагаючись, йде на фронт захищати державу. Тих, хто ціною власного життя рятує сотні інших. Війна забирає Героїв. В'ячеслав Крав-

чук був саме таким, – згадує Володимир Болещук. – Я познайомився з ним у 2015 році, під час служби в Лисичанську. З того часу він був моїм добрим другом, побратимом, наставником і порадником. Він справжній командир, учасник чотирьох воєн. Вічна пам'ять світлій людині. Щирі співчуття рідним, близьким, побратимам, усім, хто знав В'ячеслава.

– Розум досі відмовляється усвідомити, що війна забирає найкращих, найосвіченіших, найвідданіших, найдосвідченіших з нашого з вами життя, залишаючи в душі й серці невимовні тугу, жаль-смуток і мільйони несласказаних слів, осиротілих дітей, вдів, і батьків, які до кінця свого віку будуть оплакували своїх синів і дочок, сподіваючись на зустріч в тім засвіті, що обіцяно нам Господом, – каже Анна Тереза. – Співчуття найріднішим і рідні, друзям і щира молитва за упокій душі Великої людини!

ПЕРЕДПЛАТА-2022

Побратиме, це наша з тобою газета!

Газету Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) «ТРЕТІЙ ТОСТ», де друкуються законодавчі матеріали з питань соціального захисту сімей загиблих військовослужбовців, інвалідів війни, учасників бойових дій, юридичні консультації, матеріали про життя і роботу організації УСВА (територіальних, місцевих, районних), спогади, проза і поезія, можна передплатити за Каталогом видань України «Преса поштою»:

- на сайті ДП «Преса» www.presa.ua,
- на сайті АТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua,
- у відділеннях поштового зв'язку,
- в операційних залах поштамтів,
- у пунктах приймання передплати.

Оформити передплату з поточних місяців також завжди можна до 16 числа (включно) кожного місяця, що передує передплатному. Мінімальний передплатний період – один місяць.

Наш індекс – 30224.

Вартість передплати з урахуванням приймання передплати і доставки складає:

на місяць – 14 грн, на три місяці – 37 грн,
на шість місяців – 68 грн, на рік – 130 грн.

Підтримуйте газету воїнів-інтернаціоналістів «Третій тост» своєчасною передплатою.

ПРЕС-СЛУЖБА УСВА.

Комітет з питань молоді і спорту рекомендує Верховній Раді прийняти за основу законопроект про внесення змін до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо врегулювання окремих питань соціального захисту членів сімей військовослужбовців (реєстр. №7295).

ЗМІНИ ПІДТРИМАНО

ЗАКОНОПРОЕКТОМ, поданим народним депутатом України Г. М. Третяковою та іншими народними депутатами, пропонується внести зміни до Законів України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та «Про жертви нацистських переслідувань», передбачивши зміну дати і виду виплати щорічної разової грошової допомоги ветеранам війни і жертвам нацистських переслідувань.

Зокрема, пропонується виплата грошової винагороди ветеранам війни і жертвам нацистських переслідувань до Дня захисників та захисниць України (14 жовтня), замість разової грошової допомоги, яка виплачувалась щорічно до 5 травня.

Члени комітету підтримали законодавчу ініціативу, оскільки її ухвалення має політичне значення в частині відмови від дати виплат, пов'язаної із комуністичним режимом, а також сприятиме національно-патріотичному вихованню громадян, вшануванню мужності та героїзму захисників і захисниць України, посиленню національної і громадянської ідентичності в суспільстві.

ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

«ЗА ЧАС ВІЙНИ сформувався пул протезистів і ортезистів, які працюють за міжнародними стандартами. За цей час у межах програми співпраці з НАТО підготовлено 22 протезистів, які отримали сертифікат Європейської асоціації протезистів і ортезистів. Також є фахівці, які мають інші міжнародні сертифікати», – сказала Юлія Соколовська.

За її словами, у цій сфері працюють понад сто підприємств, здебільшого приватних і сучасних. Крім того, багато комплектуючих до протезів закуповують в іноземних виробників. Заступниця керівника ОП зауважила, що вони аналогічні тим, які використовуються для протезування за кордоном.

В Україні сформувався пул протезистів і ортезистів, які роблять протези та ортези за міжнародними стандартами. Про це заступниця керівника Офісу Президента Юлія Соколовська розповіла під час брифінгу, передає кореспондент Укрінформу.

«Зараз ми формуємо ланцюжок допомоги, який поєднує реабілітацію в лікарні й швидке протезування так, щоб наші хлопці та дівчата якомога швидше ставали мобільними і поверталися до активного життя», – додала Юлія Соколовська.

Вона також зазначила, що нині існують широкі можливості для протезування за кордоном.

При цьому заступниця керівника ОП нагадала, що протез потребує постійного обслуговування. «Пам'ятайте, якщо вам

зробили протез за кордоном, ви можете зареєструвати його в персональному кабінеті на сайті Фонду соціального захисту людей з інвалідністю та обрати українського протезиста, який за потреби все відремонтує за державний коштів», – уточнила вона.

Протезування і реабілітації нині потребують понад тисяча військових і цивільних, які втратили кінцівки під час війни.

Про те, де і як це можна зробити, читайте в наступному номері.

ТТ
ТРЕТІЙ ТОСТ

Свідчення про реєстрацію
КВ 839 від 18.07.1994 р.

Газета заснована у липні 1991 року

ЗАСНОВНИК: УКРАЇНСЬКА СПІЛКА ВЕТЕРАНІВ
АФГАНІСТАНУ (ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ)

РЕДАКЦІЯ НЕ ЗАВЖДИ ПОДІЛЯЄ ПОЗИЦІЮ АВТОРІВ І НЕ МАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОВЕРТАТИ РУКОПИСИ. ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ – НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ. ЗА ТОЧНІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ВИКЛАДЕНІХ ФАКТІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСЕ АВТОР.

НАША АДРЕСА:

01054, М. КИЇВ, ВУЛ. ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 36Е.
ТЕЛ. 272-47-45, ФАКС 272-50-42.
E-MAIL: USVA2007@UKR.NET
САЙТ: WWW.USVA.ORG.UA

ГАЗЕТУ ВІДДРУКОВАНО У ДРУКАРНІ
ФОНД КЛЮЧУК С. М., МІСТО ЧЕРНІВЦІ,
ВУЛ. ЗАВОДСЬКА, 37.
Тираж 2050. Зам. 624.
ІНДЕКС 30224.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ